

**Człowiek w przestrzeni lokalnej –
dobre praktyki wspierania rozwoju,
aktywizacji i integracji społecznej
osób starszych**

redakcja naukowa

Alina Szczurek-Boruta

Barbara Chojnacka-Synaszko

wydawnictwo
adam marszałek

Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej osób starszych

redakcja naukowa

**Alina Szczurek-Boruta
Barbara Chojnacka-Synaszko**

Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

wydawnictwo
adam marszałek

Stowarzyszenie Wspierania Edukacji
Międzykulturowej

SERIA PEDAGOGIKA SPOŁECZNA

Publikacja przygotowana przez:

ZAKŁAD PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ I EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ INSTYTUTU NAUK O EDUKACJI
WYDZIAŁU ETNOLOGII I NAUK O EDUKACJI UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

STOWARZYSZENIE WSPIERANIA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ

Redaktor serii
Alina Szczurek-Boruta

Recenzenci
prof. zw. dr hab. Wiktor Rabczuk
dr hab. Ewa Jarosz

Redaktor prowadzący
Paweł Jaroniak

Korekta
Zespół

Redakcja techniczna
DYWIZ

Projekt logo serii Pedagogika Społeczna
Krzysztof Galus

Projekt okładki
Monika Sosińska

© Copyright by WYDAWNICTWO ADAM MARSZAŁEK

Wszystkie prawa zastrzeżone. Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Żadna jej część nie może być reprodukowana jakimkolwiek sposobem – mechanicznie, elektronicznie, drogą fotokopii itp. – bez pisemnego zezwolenia wydawcy. Jeśli cytujesz fragmenty tej książki, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło

Toruń 2014

ISBN 978-83-8019-029-0

Publikacja współfinansowana ze środków Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach oraz Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową: tel./fax 056 648 50 70, marketing@marszalek.com.pl

Wydawnictwo Adam Marszałek, ul. Lubicka 44, 87-100 Toruń
tel. 56 660 81 60, e-mail: info@marszalek.com.pl, www.marszalek.com.pl
Drukarnia nr 2, ul. Warszawska 52, 87-148 tysomice, tel. 56 678 34 78

Spis treści

Wprowadzenie	7
--------------------	---

Część I

Senior w centrum oddziaływań edukacyjnych

Katarzyna Olbrycht	
Senior – strażnik i przewodnik w świecie wartości wspólnotowych	13
Zofia Szarota	
Praktyka edukacyjna w obliczu starzenia się społeczeństwa	27
Ctibor Határ	
Kvalita života seniorov v edukačných súvislostiach	38

Część II

Uniwersytet Trzeciego Wieku i jego rola w edukacji całościowej

Marianna Hupková, Ľubomíra Brajerová	
Neformálne vzdelávanie seniorov na univerzite tretieho veku	51
Sylvia Ryszawy	
Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Makowie Podhalańskim jako forma aktywizacji seniorów	60
Teresa Bac	
Aktywność osób starszych – działania Wszechnicy Edukacyjnej	72

Część III

Wielowymiarowość edukacji i integracji dzieci, młodzieży i seniorów

Petra Jedličková	
Proseniorská edukácia v rodinách verzus názory mladej generácie na seniorov	79
Edward Szkoda	
Edukacyjne aspekty czasu wolnego spędzanego przez seniorów z ich wnukami	90
Anna Twardzik	
Senior w środowisku wiejskim	103
Anna Trzcionka-Wieczorek	
Edukacja do aktywnej starości w treściach podręczników szkolnych	117

Część IV

Aktywizacja i wspomaganie osób starszych

Gabriela Petrová	
Informačno-komunikačné technológie a záujmové vzdelávanie dospelých	129
Monika Zimermanová	
Význam validácie a psychobiografie v sociálno-edukačnej starostlivosti o seniorov žijúcich v rezidenčných podmienkach	146
Sławomir Chrost	
Koncepcja relacji wspomagającej opiekun-senior w kontekście teorii Rogersa	155
Małgorzata Stawiak-Ososińska, Agnieszka Szplit	
Wykorzystanie platformy internetowej w kształceniu przyszłych asystentów/opiekunów seniorów na przykładzie projektu <i>Edu.Care</i>	168
Agata Chabior	
Wiedza, umiejętności i kompetencje opiekuna osoby starszej – nawiązanie do badań realizowanych w projekcie <i>Edu.Care</i>	178
Jarosław Czepczarz	
Kontekst edukacyjny w procesie rehabilitacji seniorów i osób niepełnosprawnych	188
Informacja o autorach	196

Man in the local space – some good practices of enhancing the support, activation and social integration of senior citizens

Contents

Introduction	7
--------------------	---

Part I

A senior citizen in the centre of educational influence

Katarzyna Olbrycht	
Senior citizen – a guard and a guide in the world of community values	13
Zofia Szarota	
Educational practice in the face of ageing society	27
Ctibor Határ	
Quality of life of seniors in educational contexts	38

Part II

The third age university and its significance in life-long education

Marianna Hupková, Ľubomíra Brajerová	
Informal learning of seniors at the Third Age University	51
Sylvia Ryszawy	
The Association of the Third Age University in Maków Podhalański as a form of activating senior citizens	60
Teresa Bac	
Activeness of senior citizens – the activities of Educational Open Academy	72

Part III

Multidimensionality of education and integration of children, youth, and senior citizens

Petra Jedličková	
Pro-senior education in families versus the young generation's opinions on seniors	79
Edward Szkoda	
Educational aspects of seniors' leisure time spent with their grandchildren	90
Anna Twardzik	
A senior in rural environment	103
Anna Trzcionka-Wieczorek	
Education towards active old age in the contents of school textbooks	117

Part IV

Activation and support for the elderly

Gabriela Petrová	
Information and communication technologies in hobby education of adults	129
Monika Zimermanová	
The importance of validation and psychobiographical model in socio-educational care for seniors living in institutional conditions	146
Sławomir Chrost	
The concept of the guardian—the senior supporting relationship – in the context of Rogers's theory	155
Małgorzata Stawiak-Ososińska, Agnieszka Szplit	
Using an Internet platform in educating future assistants/guardians of seniors – the case of the <i>Edu.Care</i> project	168
Agata Chabior	
Knowledge, skills and competences of an elderly person's assistant – references to the research conducted in the <i>Edu.Care</i> project	178
Jarosław Czepczar	
The educational context in rehabilitation of seniors and the disabled	188
Note about the authors	196

Wprowadzenie

Tom ten zawiera oryginalne teksty polskich i słowackich autorów, które powstały z inspiracji i przy znaczącym udziale różnych środowisk naukowych – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Słowacja, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Opolski, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach – szczególnie zaangażowanych w rozwój pedagogiki społecznej, andragogiki, gerontologii edukacyjnej (geragogiki). Ukazuje się w serii prac PEDAGOGIKA SPOŁECZNA redagowanej przez Zakład Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej Instytutu Nauk o Edukacji Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach¹. Misją serii wydawniczej PEDAGOGIKA SPOŁECZNA jest działanie na rzecz rozwoju teorii, metodologii oraz praktyki pedagogiki społecznej; inspirowanie i wprowadzanie nowych idei oraz rozwiązań edukacyjnych, budowanie różnych form współpracy naukowej i wymiany wyników badań, integracja krajowych i międzynarodowych środowisk pedagogów społecznych, stworzenie forum współpracy przedstawicieli nauki, instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych.

Punktem wyjścia w podjętych rozważaniach jest obecna w pedagogice społecznej teza, zgodnie z którą człowiek jest istotą bio-psycho-socjo-kultu-

¹ W serii wydawniczej Pedagogika Społeczna ukazała się książka: A. Szczurek-Boruta, B. Chojnacka-Synaszkó, J. Suchodolska (red.), *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej. Konteksty teoretyczne i społeczno-polityczne*, Toruń 2014, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek.

Małgorzata Stawiak-Ososińska

Agnieszka Szplit

Wykorzystanie platformy internetowej w kształceniu przyszłych asystentów/opiekunów seniorów na przykładzie projektu *Edu.Care*¹

Nieustanna aktualizacja wiedzy, stałe podnoszenie własnych kwalifikacji oraz nabywanie nowych umiejętności jest koniecznością w świecie, w jakim przyszło żyć współczesnemu człowiekowi. Zatem „zaniechanie działań związanych z szeroko rozumianym kształceniem może grozić zepchnięciem na margines zachodzących przemian. W związku z tym coraz bardziej oczywista staje się konieczność kształcenia ustawicznego, czy też uczenia przez całe życie (Lifelong Learning)”². Edukacja ustawiczna jest jednym z głównych założeń polityki oświatowej Unii Europejskiej. Składają się na nią trzy główne elementy: podnoszenie kwalifikacji i umiejętności, przekwalifikowanie się oraz nabycie umiejętności samokształceniowych, racjonalne wykorzystanie

¹ Unijny projekt *Edu.Care* nr 527360-LLP-1-2012-1-IT-GRUNDTVIG-GMP ma na celu wypracowanie modelu kształcenia przyszłych asystentów-opiekunów seniorów. Kraje partnerskie projektu to: Włochy, Hiszpania, Rumunia i Polska. W projekcie uczestniczą pracownicy Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach: dr Małgorzata Stawiak-Ososińska, dr Agnieszka Szplit, dr Agata Chabior, dr Sławomir Chrost. Opis projektu na stronie internetowej: <http://www.ujk.edu.pl/educare/Harmonogram.html>.

² Cz. Ślusarczyk, *Możliwości i ograniczenia wykorzystania e-learningu w kształceniu osób niepełnosprawnych*, w: B. Boryczka (red.), *E-learning – nowe aspekty*, Warszawa 2011, Wyd. SBP, s. 15–16.

czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań³. „Zastosowanie w praktyce idei *Lifelong Learning* wymaga zapewnienia wszystkim członkom społeczeństwa (...) swobodnego dostępu do informacji i wiedzy. Niezbędne jest zatem upowszechnienie najróżniejszych form kształcenia, takich jak: studia podyplomowe, (...) rozmaite kursy i szkolenia, a także portale edukacyjne oraz biblioteki udostępniające publikacje elektroniczne”⁴.

W dobie coraz szerszego zastosowania technologii informatycznych w edukacji coraz częściej wykorzystuje się e-learning, który dzięki możliwości szybkiej wymiany informacji między uczestnikami procesu kształcenia i łatwemu kontaktowi między nauczycielem a uczestnikami szkoleń, sposobności zamieszczania informacji na portalach, przesyłania i modyfikowania materiałów dydaktycznych, niemal natychmiastowej weryfikacji opanowanej wiedzy jest wykorzystywany do kształcenia ludzi w różnym wieku⁵.

Takie podejście do zdobywania wiedzy promuje też jeden z unijnych projektów – *Edu.Care*, mający na celu wypracowanie modelu kształcenia przyszłych asystentów-opiekunów seniorów. Nabycie podstawowej wiedzy dotyczącej starości, poznanie potrzeb i oczekiwań seniorów, sposobów nawiązania z nimi bliskich relacji oraz wspierania i motywowania do podejmowania rozmaitej aktywności odbywać ma się w trakcie szkoleń bezpośrednich oraz za pomocą e-learningu. Do tego celu opracowana została specjalna platforma, na której uczestnicy kursu – przyszli opiekunowie seniorów – będą mogli sami poszerzać swoje wiadomości i wymieniać się doświadczeniami z innymi uczestnikami oraz ze swoim trenerem⁶. Ma ona być w przygotowaniu przyszłych asystentów seniorów elementem wspomagającym i uzupełniającym tradycyjne formy szkolenia, dzięki któremu uczestnicy szkoleń będą mogli w najdogodniejszym dla siebie momencie korzystać z materiałów szkoleniowych umieszczonych na platformie.

³ Z. Kruszewski, *Kształcenie ustawiczne w szkolnictwie wyższym drogą e-kształcenia*, w: T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.), *Kształcenie na odległość w praktyce edukacyjnej*, Toruń 2009, Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 14–15.

⁴ Cz. Ślusarczyk, *Możliwości i ograniczenia wykorzystania e-learningu w kształceniu osób niepełnosprawnych*, w: B. Boryczka (red.), *E-learning – nowe aspekty*, cyt. wyd., s. 15–16.

⁵ Tamże, s. 15–16.

⁶ W projekcie przeszkoleni wcześniej trenerzy mają za zadanie kontaktować się ze swoimi podopiecznymi (przyszłymi asystentami/opiekunami seniorów) za pomocą platformy internetowej: <http://lms.educareproject.eu/>.

W projekcie *Edu.Care* wykorzystana została tradycyjna platforma Moodle⁷, oparta na systemie klasy LMS (*Learning Management System* – potocznie zwanym platformą LMS lub platformą e-learningową), który należy do specjalistycznego oprogramowania zapewniającego możliwość „administrowania szkoleniami elektronicznymi oraz zarządzanie samym procesem szkoleniowym, tzn. planowaniem i organizacją nauki”⁸.

Moodle, czyli system zarządzający kursami, zapewniający funkcjonowanie całego wirtualnego środowiska nauczania, „umożliwia konstruowanie zasobów edukacyjnych, a także sprawne zarządzanie procesem kształcenia, dzięki takim funkcjom, jak: zarządzanie kontami użytkowników, tworzenie grup użytkowników, zarządzanie kursami itp.”⁹. Zaletą platformy Moodle „jest jej wsparcie wielojęzyczne – obsługuje ok. 77 różnych języków obcych (w tym język polski) wraz z prostą nawigacją pomiędzy nimi”¹⁰.

Pełną kontrolę nad wszystkimi ustawieniami na platformie oraz nadzór nad jej prawidłowym funkcjonowaniem pełni administrator (w przypadku projektu *Edu.Care* jeden z partnerów – Entropy Knowledge Network z Rzymu). Platformę podzielono na dwa obszary: międzynarodowy – do którego dostęp mają wszyscy uczestnicy projektu, przeszkoleni przez nich trenerzy z każdego kraju (w Polsce 15 osób) oraz opiekunowie, pozyskani przez trenerów, oraz krajowy – każdy kraj ma dostęp tylko do swojej części i może z niego korzystać tylko grupa uczestników szkolenia z danego kraju.

Platforma projektu *Edu.Care* wyposażona jest w standardowe narzędzia stosowane przy tworzeniu kursów e-learningowych. Po zalogowaniu otwiera się strona główna. W jej górnej części znajduje się pasek zadań, na którym umieszczone są:

- język,

⁷ „Moodle (*Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment*) to powszechnie używany (...) system informatyczny klasy LMS, potocznie zwany platformą e-learningową”. A. Pietrzykowski, *Moodle 2 – r(ewolucje)*, „E-mentor” 2012, nr 3, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/45/id/939> (15.03.2014).

⁸ K. Waćkowski, J. M. Chmielewski, *Rola standaryzacji platform w e-learningu*, „E-mentor” 2007, nr 2, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/19/id/406> (14.03.2014).

⁹ P. Adamczewski, *Z praktyki e-learningu na platformie Moodle*, „E-mentor” 2008, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/26/id/570> (12.03.2014).

¹⁰ E. Palka, *Co różni platformy edukacyjne Moodle i OLAT?*, „E-mentor” 2010, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/36/id/771> (14.03.2014).

- pulpit (będący miejscem przejścia do zarządzania własnym profilem, prowadzenia i sprawdzania własnego kalendarza, zamieszczania i odbierania wiadomości, oraz pozycja wyloguj),
- dostępne kursy (czyli lista kursów *Edu.Care* we wszystkich dostępnych językach – każdy użytkownik korzysta tylko z kursu w języku ojczystym)¹¹.

Poniżej jest tzw. obszar międzynarodowy, czyli miejsce, w którym każdy uczestnik biorący udział w projekcie może dzielić się doświadczeniami z użytkownikami w innych krajach, udostępniać informacje, zamieszczać artykuły i wymieniać się poglądami. Obszar ten posiada trzy sekcje:

1. Aktualności – ta sekcja służy do zamieszczania wiadomości i ogłoszeń kierowanych do innych użytkowników platformy.
2. Forum dyskusyjne – jest używane do dzielenia się informacjami z innymi użytkownikami.
3. Magazyn (repozytorium), czyli miejsce, w którym uczestnik może sam zamieszczać różne dokumenty przeznaczone dla innych użytkowników kursu oraz znaleźć wszystkie pliki, które inni użytkownicy udostępnili na platformie¹².

Poniżej sekcji międzynarodowej znajduje się lista wszystkich kursów w językach uczestników projektu. Po wyborze sekcji „język polski” użytkownik przechodzi do części polskiej, podobnej do sekcji międzynarodowej, rozszerzonej tylko o funkcję Wiki. „Wiki to (...) typ serwisu internetowego, w którym treść można tworzyć i zmieniać w prosty sposób z poziomu przeglądarki internetowej”¹³.

Pilotażowy kurs przewidziany dla przyszłych asystentów/opiekunów seniorów składa się z pięciu bloków lekcyjnych. Do każdego z nich zamieszczane są materiały dydaktyczne i wskazówki do pracy z opiekunami, które wszyscy uczestnicy kursu mogą pobrać w dowolnym czasie. W każdym bloku jest zakładka „dodaj aktywność lub zasób”, po której kliknięciu wyświetla się okno następujących modułów:

¹¹ <http://lms.educareproject.eu/> (14.03.2014).

¹² <http://lms.educareproject.eu/> (14.03.2014).

¹³ J. Wrycza-Bekier, *Strona wiki jako projekt towarzyszący zajęciom kulturoznawczym*, „E-mentor” 2012, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/46/id/951> (12.03.2014).

- a) ankieta (moduł ten zawiera trzy typy instrumentów służących do opracowywania wyników i sporządzania raportu, wykorzystywanych głównie do oceny prowadzonych szkoleń; szkolący może wykorzystać je w celu zebrania danych o swoich trenerach i refleksji nad własnymi metodami nauczania);
- b) czat (pozwala uczestnikom na dyskusję poprzez sieć w czasie rzeczywistym);
- c) lekcja (daje możliwość stworzenia interaktywnego podręcznika zawierającego wszystkie treści danego bloku, przy czym każde omówione zagadnienie kończy się pytaniem wersyfikującym wiedzę i kilkoma odpowiedziami, przejście do następnej partii materiału powinno następować dopiero wówczas, gdy trener udzieli prawidłowej odpowiedzi),
- d) głosowanie (sprowadza się do działań związanych z zadawaniem przez szkolącego pytań i zaoferowaniem różnych odpowiedzi do wyboru, dzięki czemu moduł może być przydatny np. do przeprowadzenia szybkiej ankiety),
- e) quizy (tu nauczyciel ma możliwość zamieszczania różnorodnych testów składających się z pytań wielokrotnego wyboru, typu prawda–fałsz, dopasowywań itp., każde wypełnienie quizu jest automatycznie oceniane, a prowadzący może decydować, czy wyświetlać informacje zwrotne i/lub poprawne odpowiedzi)¹⁴,
- f) SCORM¹⁵ i AICC¹⁶ (zbiór specyfikacji zapewniających interoperacyjność, dostępność i ponowne wykorzystanie internetowych materiałów dydaktycznych),

¹⁴ <http://lms.educareproject.eu/course/view.php?id=6> (14.03.2014).

¹⁵ „SCORM (*Sharable Content Object Reference Model*) (...) jest naturalną konsekwencją standaryzacji zapisu treści kursów e-learningowych tworzonych różnymi narzędziami. Ta standaryzacja zapewnia m.in. zmniejszenie czasochłonności i kosztów przy umieszczaniu treści z różnych źródeł narzędziowych na różnych platformach e-learningowych”. Zob. G. Kosmala, L. Ochnio, A. Orłowski, M. Rusek, *Wykorzystanie funkcji Hotspot narzędzia Xerte do budowania prezentacji interaktywnych*, „E-mentor” 2013, nr 4, <http://www.emmentor.edu.pl/artykul/index/numer/51/id/1046> (10.03.2014).

¹⁶ „AICC (*Aviation Industry CBT Committee*) określa sposób komunikacji między platformą LMS a kursem e-learningowym”. Więcej na ten temat zob. K. Waćkowski, J. M. Chmielewski, *Rola standaryzacji platform w e-learningu*, „E-mentor” 2007, nr 2, <http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/19/id/406#spis6> (5.03.2014).

- g) słownik pojęć („ten moduł umożliwia użytkownikom stworzenie i rozwijanie zbioru definicji podobnego do słownika, definicje mogą być wyszukiwane, przeglądane, kopiowane, drukowane i eksportowane, moduł ten umożliwia również automatyczne wygenerowanie odnośników do zawartych definicji w ramach tworzonego kursu”¹⁷),
- h) warsztat (moduł ten pozwala na zbieranie, przeglądanie oraz wzajemną recenzję prac przesłanych przez studentów w dowolnych formatach: Word, Excel, pliki graficzne itp. lub jako tekst wprowadzany bezpośrednio do edytora. Recenzja odbywa się wg kryteriów podanych przez nauczyciela. Proces wzajemnego recenzowania prac może być wstępnie przeciwiczony z wykorzystaniem przykładowych prac do oceny, przesłanych przez nauczyciela. Studenci otrzymują do zrecenzowania pracę jednego lub więcej współuczestników kursu. Proces recenzji może być anonimowy. W tym module uczestnik kursu otrzymuje dwie oceny: za złożoną pracę oraz za jakość recenzowania prac innych studentów. Obydwie oceny są widoczne w dzienniku ocen);
- i) zadanie (moduł ten pozwala nauczycielowi na zadawanie zadań domowych, zbieranie prac, ich ocenę i komentowanie. Uczestnicy szkolenia składają prace w formie plików dowolnego typu. Nauczyciel, oceniając zadania, może zamieścić komentarz oraz przesłać pliki (np. poprawioną pracę studenta czy plik audio z komentarzem). Ocena może być wystawiona w skali numerycznej lub innej. Wystawione oceny widoczne są w dzienniku ocen¹⁸).

Możliwości, jakie stwarza platforma Moodle, wykorzystane w projekcie *Edu.Care* sprzyjają uzupełnianiu wiedzy oraz samokształceniu kursantów. W dużej mierze sukces takiego przyswajania wiedzy zależeć będzie nie tylko od samodyscypliny uczących się, ale głównie od szkolących, którzy powinni zadbać o odpowiednio przygotowane, uporządkowane i opracowane edytorsko materiały. Zamieszczone na platformie informacje składające się na treść repozytoriów powinny mieć zróżnicowaną formę (nie mogą to być tylko jednolite teksty, ale powinny znaleźć się tam pliki graficzne, slajdy PowerPoint, pliki PDF, dokumenty Word, filmy itp.).

¹⁷ R. Lorens, *Nowe technologie w edukacji*, Warszawa–Bielsko-Biała 2011, WN PWN, s. 41.

¹⁸ <http://lms.educareproject.eu/course/view.php?id=6> (10.03.2014).

Dany uczestnik kursu, dzięki możliwości szybkiej komunikacji z prowadzącym i innymi użytkownikami za pośrednictwem forum lub czatu, może na bieżąco uzyskiwać odpowiedzi na pytania i wskazówki do dalszego samodzielnego uczenia się. Regularny mentoring osób odpowiedzialnych za szkolenia pozwala na merytoryczne i techniczne wspieranie uczestników kursu. Natomiast inspirowanie do zabierania głosu i dzielenia się swoimi wrażeniami z zajęć i nauki samodzielnej oraz komentowanie jakości zamieszczonych materiałów może mieć charakter mobilizujący dla obu stron procesu – szkolących i uczestników. Uzasadnienie swojego stanowiska i pokazanie argumentów przemawiających np. za zmianą zakresu niektórych jednostek lekcyjnych mogą przyczynić się do podniesienia jakości kształcenia, ale też do lepszego poznania potrzeb osób korzystających z platformy.

Ciekawą propozycją wydaje się też obszar międzynarodowy, dzięki któremu uczestnicy mogą czerpać z doświadczeń i rozwiązań stosowanych w innych krajach.

Niewątpliwą zaletą platformy jest aktywizowanie uczestników do samodzielnego rozbudowywania repozytorium i Wiki. Użytkownicy bowiem nie tylko korzystają z udostępnionej im wiedzy, lecz mogą sami dodawać ważne z ich punktu widzenia informacje, a więc tworzyć nową wiedzę. To zaś, że nikt z wchodzących na platformę nie może pozostać anonimowy, mobilizuje ich do zamieszczania konkretnych i istotnych wiadomości oraz pisanie merytorycznych komentarzy.

Administrator kursu może za pośrednictwem platformy śledzić aktywność studenta, jego postępy w realizacji zadań oraz odpowiedzi na testy, które rozwiązał w systemie¹⁹. Każde wejście na platformę jest bowiem odnotowywane, a oprócz tego wiadomo, z której sekcji korzystał użytkownik w danym czasie. „Takie zestawienia mogą być szczególnie użyteczne dla nauczyciela, gdyż pokazują, jakie zasoby cieszą się szczególną popularnością, a które są np. regularnie pomijane. Wnikliwe prześledzenie popularności odwiedzanych miejsc może być pomocne dla celów ewaluacji kursów”²⁰. Zaznaczenie

¹⁹ Z. Zieliński, *Ewaluacja w systemach e-learning na przykładzie Moodle i Dokeos*, w: T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.), *Kształcenie na odległość w praktyce edukacyjnej*, cyt. wyd., s. 47.

²⁰ T. Eisenhardt, *Zarządzanie czasem w systemach spersonalizowanych na przykładzie platformy e-learningowej*, „E-mentor” 2008, nr 1, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/23/id/512> (12.03.2014).

na wykresach aktywności w różnych kolorach pozwala na szybką orientację, które z zasobów są najczęściej wykorzystywane przez danego użytkownika, i jednocześnie „demaskuje” tzw. „puste wejścia”.

Mimo wielu niewątpliwych zalet (zebranie w jednym miejscu różnych sposobów komunikacji – czat, poczta elektroniczna, grupy dyskusyjne, forum tematyczne, Wiki, łatwa modyfikacja, dystrybucja, aktualizacja i rozbudowa treści szkoleniowych, szybkie przekazywanie rozmaitych materiałów, dostarczanie użytkownikom najnowszych i najpotrzebniejszych treści szkoleniowych, większe możliwości weryfikacji trudnych pojęć) i łatwości w obsłudze nie sposób nie wspomnieć też o pewnych ograniczeniach zarówno dla nauczycieli, jak i dla uczestników kursu. Brak bezpośredniego kontaktu z prowadzącym kurs może prowadzić do ograniczenia wzajemnego oddziaływania na siebie. W takiej sytuacji nie będzie sposobności pokazania wrażliwości uczestników szkolenia, ich emocji oraz rzeczywistego podejścia do szkolenia. Nie będzie też możliwości szerszego spojrzenia na napotkany problem. Wiele osób może nie uaktywnić się w obawie przed zabieraniem głosu na czacie czy na forach dyskusyjnych, może stać się jedynie biernymi odbiorcami zamieszczonych na platformie treści. Dla niektórych użytkowników ograniczeniem może stać się też konieczność posiadania dobrego sprzętu (a co za tym idzie ponoszenie większych kosztów związanych z dostępem do platformy).

Platforma w chwili obecnej jest w fazie testowania. Trudno stwierdzić, czy w przyszłości będzie wykorzystywana w obecnym kształcie. Możliwości wykorzystania jej zasobów są bardzo duże, jest też łatwa w obsłudze, ale z całą pewnością w sytuacji przygotowania do pracy przyszłych asystentów/opiekunów seniorów nie może stać się jedynym źródłem wiedzy. Specyfika pracy z osobą starszą bowiem narzuca konieczność wyposażenia uczestników kursu w wiele umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie ze stresem, asertywności, opanowania – a cech tych nie da się wypracować podczas kilku godzin zajęć bezpośrednich i w drodze samokształcenia. Zdaniem zespołu polskiego platforma może być jedynie miejscem, gdzie wspierany jest dobrze wcześniej przygotowany do pracy asystent/opiekun.

Bibliografia

- Adamczewski P., *Z praktyki e-learningu na platformie Moodle*, „E-mentor” 2008, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/26/id/570>.
- Eisenhardt T., *Zarządzanie czasem w systemach spersonalizowanych na przykładzie platformy e-learningowej*, „E-mentor” 2008, nr 1, <http://www.ementor.edu.pl/artukul/index/numer/23/id/512>.
<http://lms.educareproject.eu/>.
<http://lms.educareproject.eu/course/view.php?id=6>.
- Kosmala G., Ochnio L., Orłowski A., Rusek M., *Wykorzystanie funkcji Hotspot narzędzia Xerte do budowania prezentacji interaktywnych*, „E-mentor” 2013, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/51/id/1046>.
- Kruszewski Z., *Kształcenie ustawiczne w szkolnictwie wyższym drogą e-kształcenia*, w: T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.), *Kształcenie na odległość w praktyce edukacyjnej*, Toruń 2009, Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Lorens R., *Nowe technologie w edukacji*, Warszawa–Bielsko-Biała 2011, WN PWN.
- Pietrzykowski A., *Moodle 2 – r(e)wolucje*, „E-mentor” 2012, nr 3, <http://www.ementor.edu.pl/artukul/index/numer/45/id/939>.
- Ślusarczyk Cz., *Możliwości i ograniczenia wykorzystania e-learningu w kształceniu osób niepełnosprawnych*, w: B. Boryczka (red.), *E-learning – nowe aspekty*, Warszawa 2011, Wyd. SBP.
- Waćkowski K., Chmielewski J. M., *Rola standaryzacji platform w e-learningu*, „E-mentor” 2007, nr 2, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/19/id/406>.
- Wrycza-Bekier J., *Strona wiki jako projekt towarzyszący zajęciom kulturoznawczym*, „E-mentor” 2012, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/46/id/951>.
- Zieliński Z., *Ewaluacja w systemach e-learning na przykładzie Moodle i Dokeos*, w: T. Lewowicki, B. Siemieniecki (red.), *Kształcenie na odległość w praktyce edukacyjnej*, Toruń 2009, Wydawnictwo Adam Marszałek.

Summary

The international project *Edu.Care* aims at developing a model for future education of assistants/caregivers of seniors. It uses an online platform which main task is to support and supplement traditional forms of training. The text describes the appearance, functions, advantages and disadvantages of this tool.

Key words: *Edu.Care* project, continuing education, distance learning

Translated by Agnieszka Szplit

NOTA O AUTORACH:

Małgorzata Stawiak-Ososińska – dr nauk humanistycznych, pedagog i historyk, adiunkt w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Agnieszka Szplit – dr nauk humanistycznych, pedagog i filolog angielski, adiunkt w Instytucie Edukacji Szkolnej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.